

P7_TA-PROV(2014)0108

Prawo do edukacji w regionie Naddniestrza

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie Naddniestrza (2014/2552(RSP))

Parlament Europejski,

- uwzględniając umowę o partnerstwie i współpracy między Mołdawią a Unią Europejską, która weszła w życie w dniu 1 lipca 1998 r.,
 - uwzględniając plan działania dla Republiki Mołdawii przyjęty na siódmym posiedzeniu Rady Współpracy UE-Republika Mołdawii w dniu 22 lutego 2005 r.,
 - uwzględniając układ o stowarzyszeniu parafowany przez UE i Mołdawię w dniu 29 listopada 2013 r. podczas szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie,
 - uwzględniając orzeczenie Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 października 2012 r. w sprawie Catan i inni przeciwko Mołdawii i Rosji (nr 43370/04),
 - uwzględniając oświadczenia przyjęte na szczycie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w Stambule w 1999 r. i na posiedzeniu Rady Ministerialnej OBWE w Porto w 2002 r.,
 - uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sytuacji w Republice Mołdawii, zwłaszcza rezolucję z dnia 15 września 2011 r. w sprawie układu o stowarzyszeniu¹ oraz rezolucje w sprawie sytuacji w regionie Naddniestrza,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 września 2013 r. w sprawie nacisku, jaki Rosja wywiera na kraje Partnerstwa Wschodniego (w kontekście zbliżającego się szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie)² oraz rezolucję z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wyniku szczytu w Wilnie i przyszłości Partnerstwa Wschodniego, zwłaszcza w odniesieniu do Ukrainy³,
 - uwzględniając wyrok Trybunału Konstytucyjnego Republiki Mołdawii z dnia 5 grudnia 2013 r., w którym orzeczono, że językiem urzędowym Mołdawii jest język rumuński, oraz fakt, że dostęp do kształcenia w języku rumuńskim jest ograniczany przez samowładne władze Naddniestrza,
 - uwzględniając zalecenia wydane na posiedzeniach Komisji Współpracy Parlamentarnej UE-Mołdawia, zwłaszcza zalecenia dotyczące prawa do kształcenia w regionie Naddniestrza,
 - uwzględniając art. 122 ust. 5 oraz art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że wojna, która wybuchła w 1992 r. w regionie Naddniestrza w Republice Mołdawii, doprowadziła do powstania w tym regionie separatystycznego,

¹ Dz.U. C 51 E z 22.2.2013, s. 108.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0383.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0595.

nielegalnego i autorytarnego reżimu; mając na uwadze utrzymujący się stan zamrożonego konfliktu oraz ciągle, rażące i rozpowszechnione przypadki naruszania praw człowieka, w tym w zakresie kształcenia i działania szkół;

- B. mając na uwadze, że jakakolwiek polityczna ingerencja w proces kształcenia jest niedopuszczalna; mając na uwadze, że strony zaangażowane w rozwiązanie kwestii Naddniestrza powinny zapewnić wolny i niedyskryminacyjny dostęp do kształcenia w regionie oraz regularne funkcjonowanie instytucji oświatowych, a także powinny nadać priorytet bezpieczeństwu dzieci i pracowników oświaty;
- C. mając na uwadze, że lokalne władze Gagauzji w dniu 2 lutego 2014 r. przeprowadziły regionalne referendum dotyczące kierunku polityki zagranicznej kraju; mając na uwadze, że referendum to zostało uznane za nielegalne przez rząd centralny oraz właściwe organy sądowe;
- D. mając na uwadze, że negocjacje dotyczące Naddniestrza są prowadzone od 1992 r. w tak zwanym układzie 5+2, ale nie opracowano trwałego rozwiązania opierającego się na pełnym poszanowaniu integralności terytorialnej i suwerenności Republiki Mołdawii mimo wspomnianych wyżej kolejnych decyzji międzynarodowych; mając na uwadze, że w regionie tym nadal stacjonują rosyjskie wojska;
- E. mając na uwadze, że negocjacje 5+2 zostały wznowione w 2011 r., po czym odbyło się posiedzenie grupy roboczej ds. kształcenia;
- F. mając na uwadze narastające napięcia spowodowane faktem, że samozwańcze władze Naddniestrza stale podważają postępy w negocjacjach; mając na uwadze, że zgodnie ze wstępnymi ustaleniami kolejna runda negocjacji 5+2 odbędzie się w dniach 27–28 lutego 2014 r. oraz że stanowi ona nową szansę na wyjście z impasu i osiągnięcie znacznych postępów;
- G. mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem OBWE z listopada 2012 r. istnieje osiem szkół, w których obowiązuje alfabet łaćniński i które są w stanie kontynuować proces kształcenia dzięki pomocy ministerstwa edukacji, przy czym sześć z nich znajduje się na terytorium kontrolowanym przez władze Naddniestrza, natomiast dwie szkoły zostały przeniesione na sąsiednie terytorium kontrolowane przez Mołdawię na lewym brzegu Dniestru, co codziennie przysparza uczniom poważnych problemów związanych z transportem; mając na uwadze, że sprawozdanie to uwidocznilo alarmującą sytuację tych szkół, które borykają się z takimi problemami jak umowy najmu, zły stan pomieszczeń, swoboda przemieszczania się, transport towarów, opieka medyczna, inspekcje bhp, zmniejszająca się liczba uczniów, naciski, zastraszanie rodziców i nauczycieli, stan prawny, szczególnie sytuacja ośrodka w Rybnicy, a także szkół wcześniej usytuowanych w Grigopolu i Dubosarach;
- H. mając na uwadze, że w grudniu 2013 r. samozwańcze władze Naddniestrza wznowiły agresywną kampanię przeciwko ośmiu szkołom rumuńskojęzycznym, podejmując działania obejmujące naciski administracyjne, a nawet oświadczenia samozwańczych władz, w których zaznaczono, że szkoły, które odmówią uznania władz separatystycznego reżimu, zostaną zamknięte;
- I. mając na uwadze, że wielu nauczycieli w liceum im. Luciana Blagi w Tyraspolu zostało poddanych nielegalnemu przesłuchaniu przez separatystyczną milicję oraz naciskom, które

miały zmusić ich do płacenia podatków samowładnym władzom Naddniestrza, a nie państwu Mołdawii; mając na uwadze, że w styczniu 2014 r. samowładne władze w nielegalny sposób zablokowały na kilka tygodni konta bankowe szkoły; mając na uwadze, iż w dniu 5 lutego 2014 r. dyrektor, księgowy i kierowca liceum im. Luciana Błagi zostali zatrzymani podczas przewożenia pieniędzy przeznaczonych na wynagrodzenie dla personelu szkoły;

- J. mając na uwadze, że podczas posiedzenia grupy roboczej ds. kształcenia, które odbyło się w dniu 27 stycznia 2014 r. w Kiszyniowie, nie udało się pomyślnie rozwiązać zaległych kwestii dotyczących szkół rumuńskojęzycznych; mając na uwadze, że osiągnięte zostało wstępne porozumienie dotyczące przeprowadzenia wspólnych wizyt kontrolnych w tych szkołach;
- K. mając na uwadze, że misja OBWE w Mołdawii monitoruje funkcjonowanie szkół rumuńskojęzycznych od kryzysu w 2004 r., kiedy to samowładne władze Naddniestrza podjęły działanie przeciwko ośmiu szkołom w regionie, którymi zarządzają centralne władze Mołdawii i które realizują mołdawski program nauczania; mając na uwadze, że OBWE występuje w charakterze mediatora między centralnymi i naddniestrzańskimi władzami oświatowymi, aby znaleźć rozwiązanie zaległych problemów i zapobiec kolejnym kryzysom; mając na uwadze, że samowładne władze Naddniestrza ograniczają dostęp misji OBWE do regionu i z dniem 1 lutego 2014 r. zabroniły dostępu do szefa misji;
- L. mając na uwadze, że wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 października 2012 r. w sprawie Catan i inni przeciwko Mołdawii i Rosji wskazał na naruszenie przez Federację Rosyjską art. 2 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
- M. mając na uwadze, że Republika Mołdawii poczyniła znaczne postępy w pogłębianiu stosunków z UE oraz że układ o stowarzyszeniu jest dla całego kraju, w tym regionów takich jak Naddniestrze czy Gagauzja, szansą na dalsze zacieśnianie stosunków z UE i przyjęcie europejskich zasad i standardów przy jednoczesnej poprawie perspektyw gospodarczych;
- N. mając na uwadze, że edukacja to dziedzina o dużym potencjale dla przyszłej współpracy mimo jej newralgicznego charakteru;
 - 1. głęboko ubolewa z powodu braku poszanowania praw człowieka w regionie Naddniestrza, zwłaszcza w dziedzinie kształcenia;
 - 2. potępia upolitycznianie edukacji; uważa, że wolność kształcenia jest prawem podstawowym, i wzywa do pełnego poszanowania tego prawa oraz zaprzestania stosowania wszelkich form nacisku wobec rumuńskich placówek oświatowych w regionie Naddniestrza;
 - 3. ubolewa, że utrzymywanie się wyżej wymienionych problemów w znacznym stopniu przyczyniło się do zmniejszenia liczby nowych uczniów zapisujących się do szkół rumuńskojęzycznych; zdecydowanie krytykuje fakt, że szkoły te są obciążane wyższymi opłatami za korzystanie z obiektów użyteczności publicznej w Naddniestrzu w porównaniu z innymi instytucjami oświatowymi oraz że niejasna sytuacja obiektów i umów najmu pozostawia zarówno szkoły, jak i uczniów w niepewności;

4. potępia rosnące naciski administracyjne wywierane przez samozwańcze władze Naddniestrza, zwłaszcza wyższe czynsze, zniesienie nieodpłatnego najmu (w przypadku gimnazjów w miejscowości Korżowa i Rogi), ograniczenia dotyczące korzystania z konta bankowego i nękanie nauczycieli (liceum im. Luciana Błagi, styczeń 2014 r.), którego wyrazem było zatrzymanie w dniu 5 lutego 2014 r. dyrektora, księgowego i kierownicę liceum;
5. wzywa samozwańcze władze Naddniestrza do pełnego poszanowania podstawowego prawa do kształcenia w języku ojczystym oraz priorytetowego potraktowania bezpieczeństwa dzieci i pracowników oświaty;
6. wzywa władze do dopilnowania, by dzieci i rodzice byli chronieni przed konsekwencjami obecnej sytuacji politycznej, a także do znalezienia rozwiązania w najlepszym interesie dzieci i rodziców, których ta sytuacja bezpośrednio dotyczy;
7. przyjmuje do wiadomości porozumienie w sprawie wspólnych wizyt kontrolnych w szkołach rumuńskojęzycznych w dniach 10–20 marca 2013 r.;
8. potępia brak konstruktywnego udziału samozwańczych władz Naddniestrza w negocjacjach 5+2, co skutkuje minimalnym postępowaniem od momentu wznowienia rozmów;
9. podkreśla zdecydowane zaangażowanie UE na rzecz integralności terytorialnej Mołdawii i wzywa do aktywniejszego udziału UE w rozwiązywaniu konfliktu, który ma miejsce w jej bezpośrednim sąsiedztwie, w tym do podniesienia statusu UE do pozycji partnera w negocjacjach; wyraża poparcie dla dialogu jako jedynego narzędzia rozwiązania tak drażliwych i istotnych kwestii oraz zapewnienia trwałych rozwiązań;
10. jest zdania, że dobrobyt i stabilność Republiki Mołdawii w granicach uznanych na forum międzynarodowym, a także całego regionu, można w pełni osiągnąć tylko dzięki pokojowemu rozstrzygnięciu naddniestrzańskiego konfliktu;
11. wzywa OBWE do dalszego monitorowania i ułatwiania negocjacji oraz do obrony prawa do edukacji przynależnego uczniom rumuńskojęzycznych szkół w Naddniestrzu; ponadto wzywa samozwańcze władze Naddniestrza do współpracy z misją OBWE w Mołdawii i do zezwolenia jej na wjazd na swoje terytorium;
12. wzywa wysoką przedstawiciel, by w czasie kolejnej rundy negocjacji 5+2, zaplanowanej na luty 2014 r., poruszyła kwestię prawa do edukacji, poświęciła więcej uwagi negocjacjom 5+2 i prowadziła rozmowy na wszystkich szczeblach, w tym na szczytach dwustronnych, ze wszystkimi zaangażowanymi stronami, by osiągnąć szybsze całościowe i pokojowe rozwiązanie naddniestrzańskiego konfliktu;
13. wzywa Federację Rosyjską do pełnego wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym orzeczono, że Rosja naruszyła prawo do edukacji w przypadku mołdawskich szkół nauczających w języku rumuńskim w regionie Naddniestrza;
14. zauważa, że obecność oddziałów rosyjskich tworzy atmosferę zagrażającą poszanowaniu i ochronie praw człowieka w regionie; wzywa Federację Rosyjską, by niezwłocznie zaprzestała wspierania samozwańczych władz Naddniestrza i wypełniła zobowiązania podjęte w 1996 r. w Radzie Europy, odzwierciedlone w decyzjach OBWE (na szczycie w Stambule w 1999 r. i w Porto w 2002 r.) w sprawie wycofania rosyjskich wojsk z

terytorium Mołdawii;

15. wzywa władze lokalne, w tym władze Gagauzji, do powściągliwości i do pełnego przestrzegania konstytucji Republiki Mołdawii, co obejmuje ochronę mniejszości; zachęca do dialogu z mołdawskimi władzami centralnymi w celu uniknięcia podejmowania jednostronnych decyzji;
16. wzywa Radę i państwa członkowskie do opracowania szybkiej procedury zmierzającej do przyjęcia w lecie bieżącego roku przepisów o liberalizacji reżimu wizowego z Mołdawią, gdyż przyniesie to pozytywne skutki wszystkim obywatelom, w tym w dziedzinie edukacji;
17. wzywa Komisję do przyspieszenia procedur technicznych zmierzających do podpisania i tymczasowego stosowania układu o stowarzyszeniu, obejmującego pogłębioną i kompleksową umowę o strefie wolnego handlu;
18. jest zdania, że postęp społeczny, poprawę sytuacji dotyczącej praw człowieka i gospodarczą modernizację Naddniestrza przyspieszyłoby również wdrożenie przez samozwańcze władze Naddniestrza postanowień układów o stowarzyszeniu, w tym pogłębionej i kompleksowej umowy o wolnym handlu;
19. wzywa również Komisję, by korzystała z takich instrumentów, jak europejski instrument na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie, w celu bezpośredniego wspierania mieszkańców Naddniestrza przez tworzenie programów dotyczących wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego oraz dostępu do informacji, edukacji i wolnych mediów, których samozwańcze władze Naddniestrza odmawiają mieszkańcom;
20. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji/ wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentowi Republiki Mołdawii, rządowi Rumunii, rządowi Ukrainy, rządowi Federacji Rosyjskiej, rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, Sekretarzowi Generalnemu OBWE i Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.